

Vlaanderen
is landbouw & visserij

PROGRAMMA VOOR PLATTELANDSONTWIKKELING VLAANDEREN 2014-2020 (PDPO III)

JAARVERSLAG 2020 2021

DEPARTEMENT
LANDBOUW
& VISSERIJ

www.vlaanderen.be/landbouw

PROGRAMMA VOOR
PLATTELANDSONTWIKKELING
VLAANDEREN 2014-2020 –
JAARVERSLAG 2020

INHOUD

Inleiding	5
1	Uitvoering van het programma 6
1.1	Financiële voortgang 6
1.2	Uitvoering van de maatregelen 9
1.2.1	Acties inzake kennisoverdracht en voorlichting (maatregel 1) 9
1.2.2	Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (maatregel 2) 10
1.2.3	Investerings in materiële activa (maatregel 4) 10
1.2.4	Ontwikkeling van landbouwbedrijven en ondernemingen (maatregel 6) 14
1.2.5	Basisdiensten en dorpsvernieuwing in plattelandgebieden (maatregel 7) 15
1.2.6	Investerings in de ontwikkeling van bosgebieden en de verbetering van de levensvatbaarheid van bossen (maatregel 8) 17
1.2.7	Oprichting van producentengroeperingen en –organisaties (maatregel 9) 18
1.2.8	Agromilieu (maatregel 10) 18
1.2.9	Biologische landbouw (maatregel 11) 21
1.2.10	Samenwerking (maatregel 16) 21
1.2.11	Risicobeheer (maatregel 17) 22
1.2.12	Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader (maatregel 19) 22
1.3	Technische bijstand 24
1.3.1	Algemene technische bijstand 24
1.3.2	Vlaams Ruraal Netwerk 25
2	Programmabeheer 26
2.1	Toezicht 26
2.2	Beheer 26
2.3	Programmawijzigingen 27
3	Uitvoering van het evaluatieplan 28
3.1	Uitgevoerde evaluaties 2020 28
3.1.1	Vlaams Ruraal Netwerk. Interne evaluatie. Werkjaar 2020 28
3.1.2	Voedselsituatie voor de grauwe kiekendief en het effect van beheermaatregelen in de oostelijke Leemstreek in 2017-2020 28
3.1.3	Programma voor plattelandontwikkeling Vlaanderen 2014 – 2020 (PDPO III) – Jaarverslag 2019 28
3.1.4	ANB rapportering 29
4	Vlaams Ruraal Netwerk 29
Figuren	30
Tabellen	31
Afkortingen	32
Bijlagen	33

INLEIDING

Dit is het zesde uitvoeringsverslag over het Vlaamse plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III, opgemaakt conform Verordening (EU) nr 1305/2013 art 75 en Uitvoeringsverordening (EU) nr 808/2014 art 15.

In dit jaarverslag wordt in een eerste hoofdstuk een overzicht gegeven van de financiële voortgang van het programma en van de uitvoering van de maatregelen, zowel in 2020 als sinds de start van de programmaperiode. De beschrijving is gebaseerd op de data die verzameld werden conform het gemeenschappelijke monitoring- en evaluatiesysteem (Verordening (EU) nr 1305/2013 art 67).

Het PDPO III is opgebouwd rond zes prioriteiten en drie horizontale doelstellingen (klimaat, innovatie en milieu). Elke prioriteit is nog eens ingedeeld in twee of meer focusgebieden (zie bijlage). De PDPO III-maatregelen zijn geprogrammeerd onder 1 of meer van deze focusgebieden (voor het volledige programma wordt verwezen naar het PDPO III-programmadocument op www.vlaanderen.be/pdpo.) De monitoring van de maatregelen moet gebeuren volgens de geprogrammeerde focusgebieden.

In de regel wordt er enkel gerapporteerd over projecten of dossiers die volledig zijn uitbetaald in het monitoringjaar (in casu 2020). Bij maatregelen waarbij in schijven wordt uitbetaald, kan het dus gaan om projecten die in een eerder kalenderjaar (2019 of vroeger) zijn goedgekeurd, maar die in 2020 de laatste schijf van betaling hebben ontvangen. Daarentegen zullen projecten die in 2020 reeds zijn goedgekeurd maar nog niet volledig zijn uitbetaald, niet opgenomen zijn in de monitoringstabellen. De indicatoren worden ook cumulatief berekend.

Voor de meerjarige, areaalgebonden maatregelen (M08 bebossing onderhouds- en inkomenssteun, M10 agromilieu-klimaatmaatregelen, M11 hectarepremie biolandbouw) geldt bovenstaande regel niet. Van deze projecten worden de indicatoren jaarlijks gemonitord en ook zo weergegeven in het jaarverslag. Deze indicatoren worden niet cumulatief berekend.

Hoofdstuk 2 beschrijft het programmabeheer. In hoofdstuk 3 komt de uitvoering van het evaluatieplan aan bod. En hoofdstuk 4 geeft de activiteiten van het Vlaams Ruraal Netwerk weer.

Maatregel code	Maatregel	Focusgebied	Totale overheids-uitgaven 2014-2020 (euro) (ELFPO + Vlaamse cofinanciering + top-up)	ELFPO-uitgaven 2014-2020 (euro)	Geplande ELFPO-middelen (regulier + pijler 1)	% voortgang Europese uitgaven
8.2	Aanleg van een boslandbouwsysteem	5E	205 864	102 932	250 000	41,2
9	Steun voor oprichting van producentenorganisaties	3A	600 000	300 000	525 000	57,1
10.1	Agromilieuklimaatsteun	4	74 913 939	35 983 911	53 926 805	66,7
		5D	22 633 370	13 584 341	18 878 680	72,0
11.1	Hectaresteen voor de biologische productiemethode	4	7 373 534	3 969 598	5 323 976	74,6
16.1	EIP-operationele groepen	2A	41 854	20 927	610 721	3,4
		4	52 768	26 384	607 148	4,3
		5B	38 130	19 065	472 623	4,0
16.4, 16.6	Plattelandontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving	6B	179 768	89 884	250 000	36,0
16.2-16.6; 16.9-16.10	Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking	6B	4 407 164	2 203 582	3 750 000	58,8
19.1	Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER)	6B	176 796	88 398	120 000	73,7
19.2	Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën (LEADER)	6B	12 179 489	6 781 402	14 843 578	45,7
19.3	Samenwerkingsprojecten (LEADER)	6B	131 011	65 505	750 000	8,7
19.4	Werking Plaatselijke Groepen (LEADER)	6B	4 365 404	2 182 702	3 476 367	62,8
20.1	Technische bijstand excl ruraal netwerk	/	2 144 623	1 072 298	2 800 000	38,3
20.2	Ruraal netwerk	/	1 008 949	504 489	1 400 000	36,0
	TOTAAL	/	360 630 992	189 653 624	383 765 881	49,4

Bron: Betaalorgaan, Departement Landbouw en Visserij

Voorbeeldproject: Gezondheidsmonitoring via geluidstechnologie bij vleesvarkens

De hoestmonitor voor varkens is een praktijkrijpe smartfarming technologie voor het vroegtijdig constateren van ademhalingsziektes bij varkens door gebruik te maken van de geluiden die ze maken. Het project toonde dat door deze verbeterde, snellere en continue observatie van de dieren het gebruik van medicijnen kan teruggedrongen worden. Dit makkelijk te gebruiken, geautomatiseerd controle-instrument kan de varkenshouder, de bedrijfsvoorlichter en de dierenarts ondersteunen in hun dagelijkse managementbeslissingen. Op basis van objectieve gegevens kunnen sneller en nauwkeuriger acties ondernomen worden om het groeiproces te optimaliseren en het economisch resultaat te verbeteren, en kunnen dieren individueel behandeld worden in plaats van in groep. Op die manier kan het gebruik van antibiotica verminderen en kan op een duurzamere manier aan varkenshouderij worden gedaan. Mits verder onderzoek zou het in de toekomst bovendien mogelijk zijn om de hoestfrequenties te linken aan definiëring van de juiste ziekte.

1.2.2 Bedrijfsadviesdiensten, bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsverzorgingsdiensten (maatregel 2)

In 2020 werden 215 adviezen voor starters (focusgebied 2B) en 810 adviezen voor niet-starters (focusgebied 4B) uitbetaald. In totaal werd bijna 853.000 euro steun verleend voor advies aan 521 landbouwers.

In het najaar van 2018 werd de derde overheidsopdracht gepubliceerd waarmee adviesdiensten werden geselecteerd die over 1 of meerdere modules advies mogen geven in de periode 2019-2022. Eind mei 2019 werd de derde aanvraagperiode voor het bedrijfsadvies geopend.

In 2014-2020 werden 609 adviezen voor starters (focusgebied 2B) en 3.031 adviezen voor niet-starters (focusgebied 4B) uitbetaald. In totaal kregen 1.616 unieke landbouwers een advies.

1.2.3 Investerings in materiële activa (maatregel 4)

1.2.3.1 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf

Voor 4.648 projecten van 1.467 bedrijven werd in 2020 de laatste schijf investeringssteun uitbetaald, waarvan zo'n 67% binnen focusgebied 2A, 21% binnen focusgebied 5B en 11% binnen focusgebied 5D. Samen ontvingen deze projecten ongeveer 33,2 miljoen euro steun. 4% van de totale uitgaven ging naar een biologisch bedrijf.

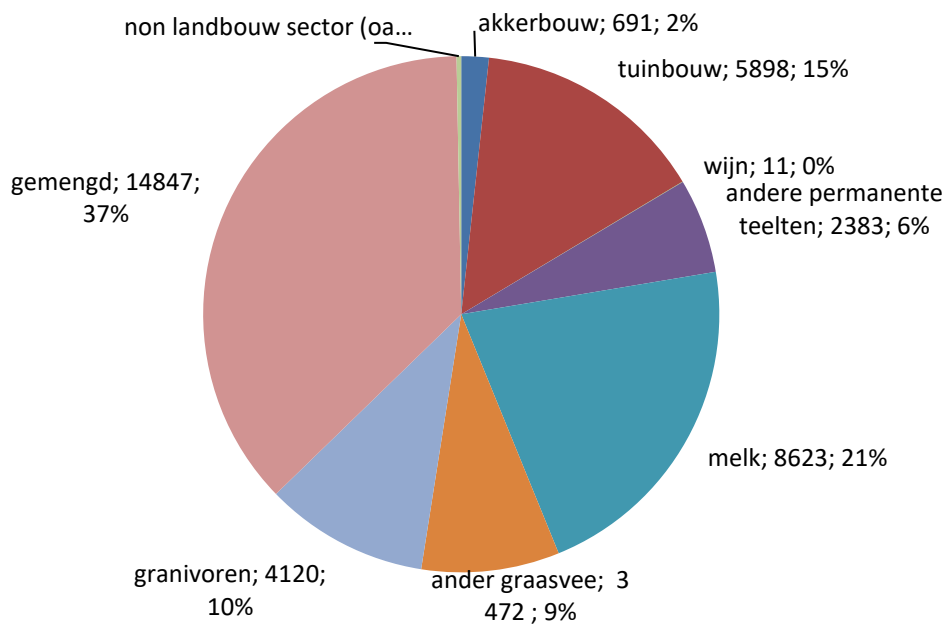
Bij 53% van de 1.467 gesteunde bedrijven werd het project ingediend door een natuurlijk persoon. Daarvan was 7% een vrouw en 42% jonger dan 40 jaar.

44% van de 4.648 uitbetaalde projecten werd uitgevoerd op een gemengd bedrijf, 26% op een melkveebedrijf, 12% op een bedrijf met hokdieren (granivoren) en 8% op een tuinbouwbedrijf. 52% van de uitbetaalde projecten werd uitgevoerd door een bedrijf groter dan 50 hectare.

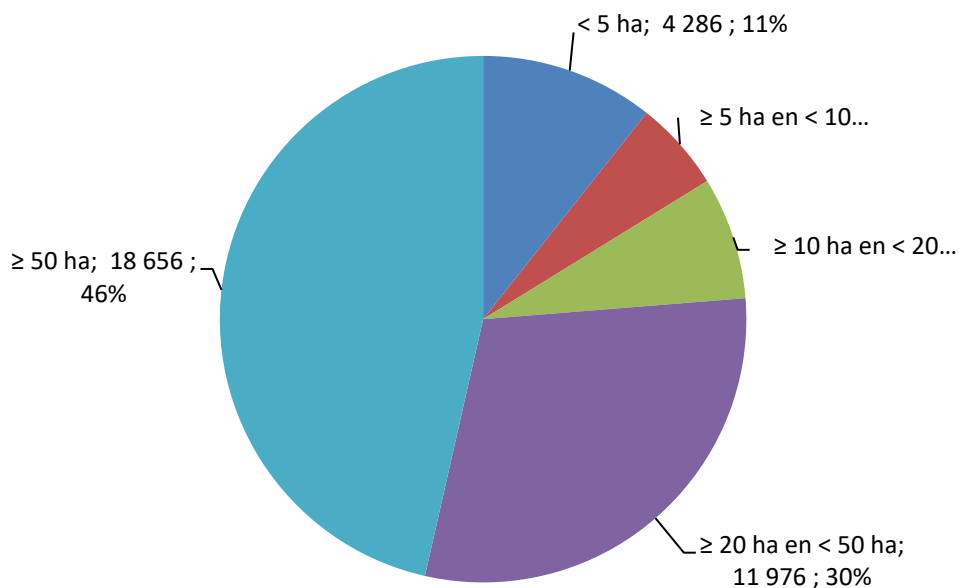
In 2020 werden 15.733 nieuwe projecten geselecteerd.

Voor 40.162 projecten van 17.299 bedrijven werd in **2014-2020** de laatste schijf investeringssteun uitbetaald, waarvan 79% binnen focusgebied 2A, 10% binnen focusgebied 5B en 11% binnen focusgebied 5D. 37% van de uitbetaalde projecten werd uitgevoerd op een gemengd bedrijf, 21,5% op een melkveebedrijf en 15% op een tuinbouwbedrijf (Figuur 1). 46% van de uitbetaalde projecten werd uitgevoerd op een bedrijf groter dan 50 hectare, 30% op een bedrijf tussen 20 en 50 hectare (Figuur 2).

Door de **coronacrisis** is de interesse van de consument in korte keten toegenomen en speelt de digitalisering een steeds belangrijkere rol in de vermarkting. Om hierop beter te kunnen inspelen werd de maatregel in 2020 uitgebreid met de mogelijkheid tot steun voor verwerving of ontwikkeling van computersoftware voor de korte keten. Er zijn echter nog geen projecten afgerond binnen dit thema in 2020.

Figuur 1: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de verschillende bedrijfstypes (2014-2020)

Figuur 2: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de vijf categorieën van bedrijfs grootte (2014-2020)

1.2.3.2 Projectsteun voor innovaties in de landbouw

In 2020 ontvingen 8 projecten een laatste betaling. In de periode 2014-2020 zijn 18 volledige projecten uitbetaald van 17 landbouwbedrijven.

Er werden in 2020 40 projecten geselecteerd. In totaal zijn 128 projecten geselecteerd.

Voorbeeldproject: Multifunctioneel GPS-gestuurde gewasverzorgingsrobot

Met het oog op de toekomst werd in dit project geïnvesteerd in de ontwikkeling van een GPS-gestuurde machine voor de boomkweeksector, die verschillende handelingen kan uitvoeren gaande van plantgaten maken, aanduwen van het plantgoed, snoeien, kluiten rondsteken, kluiten ondersnijden tot het doseren van meststoffen volgens het “all-in-one” principe. Automatisatie en precisielandbouw stonden in dit project centraal om aan de noden van de moderne tuinbouw te kunnen voldoen en om arbeidsintensieve handenarbeid in het tuinbouwbedrijf overbodig te maken. De machine zorgt enerzijds voor meer uniformiteit tussen de planten en planten van betere kwaliteit, wat de productiviteit ten goede komt. Anderzijds stijgt het arbeidsgemak enorm door het machinaal snoeien, kluiten vormen en aandrukken van het plantgoed. Bovendien leidt het gebruik van de machine tot een ecologisch voordeel doordat

meststoffen met een nauwkeurigheid van 1 mm erg accuraat toegediend worden. De investering in deze innovatieve multifunctionele GPS-gestuurde machine heeft geleid tot een verhoging van de economische, ecologische en sociale duurzaamheid van het tuinbouwbedrijf.

1.2.3.3 Investeringssteun voor verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten

Voor deze maatregel werd in 2019 voor de eerste keer eindbetalingen uitgevoerd. In 2020 ontvingen 7 projecten een laatste betaling. In totaal ontvingen deze projecten zo'n 1,1 miljoen euro steun.

In de periode 2014-2020 werden er 13 projecten afgerond voor een totaal steunbedrag van 2,8 miljoen euro. In 2020 is er een nieuwe oproep gelanceerd waarbij 19 projecten werden geselecteerd.

Voorbeeldproject: Valorisatie van reststroom melkwei

De succesvolle lancering van een nieuw type kaas heeft een kleine Vlaamse zuivelverwerker op de kaart gezet. Ondertussen is dit type kaas te vinden in een 400-tal winkels in Vlaanderen waaronder enkele retailers. De kaasmakerij staat dicht bij de melkveehouder en haalt de melk rechtstreeks bij hen op. Het blijvend succes vertaalde zich snel in de nood aan uitbreiding van de kaasmakerij om aan de stijgende vraag te kunnen voldoen door meer en efficiënter te produceren. Ook melkwei, doorgaans een reststroom, zal niet verloren gaan aangezien de stijgende hoeveelheid beschikbare wei het toelaat deze reststroom rendabel te verwerken. Specifiek voor dit type kaas blijft een hoogwaardige, zoete melkwei over die zich goed ontleent voor de valorisatie tot een nieuw eindproduct. Voort omvat de uitbreiding van de kaasmakerij de productie van vier nieuwe kaasproducten uit melk van minstens vier verschillende melkveebedrijven. Het concept is dat van melk van elke melkveehouder een uniek product gemaakt wordt met nauwe betrokkenheid van de melkveehouders bij de productie en vermarketing van het eindproduct.

In dit investeringsproject werd de huidige productielijn uitgebreid om deze multifunctioneel te kunnen benutten voor de productie van de verschillende soorten nieuwe producten. De bijkomende investeringen creëren in combinatie met de reeds bestaande infrastructuur een hefboomeffect en zorgen voor een hogere productie met verschillende eindproducten waarbij melkwei niet verloren gaat.

1.2.3.4 Steun aan niet-productieve investeringen op het landbouwbedrijf

De maatregel ging in 2016 van start. In totaal zijn er 88 projecten geselecteerd in de periode 2016-2020. In 2020 werd een eindbetaling uitgevoerd voor 6 projecten waarvan 2 in Natura 2000 gebied.

In de periode 2016-2020 werden 20 projecten uitgevoerd, voornamelijk op tuinbouw bedrijven, gemengde bedrijven en bedrijven met andere permanente teelten. De helft van deze projecten werd uitgevoerd op een bedrijf kleiner dan 5 hectare.

1.2.4 Ontwikkeling van landbouwbedrijven en ondernemingen (maatregel 6)

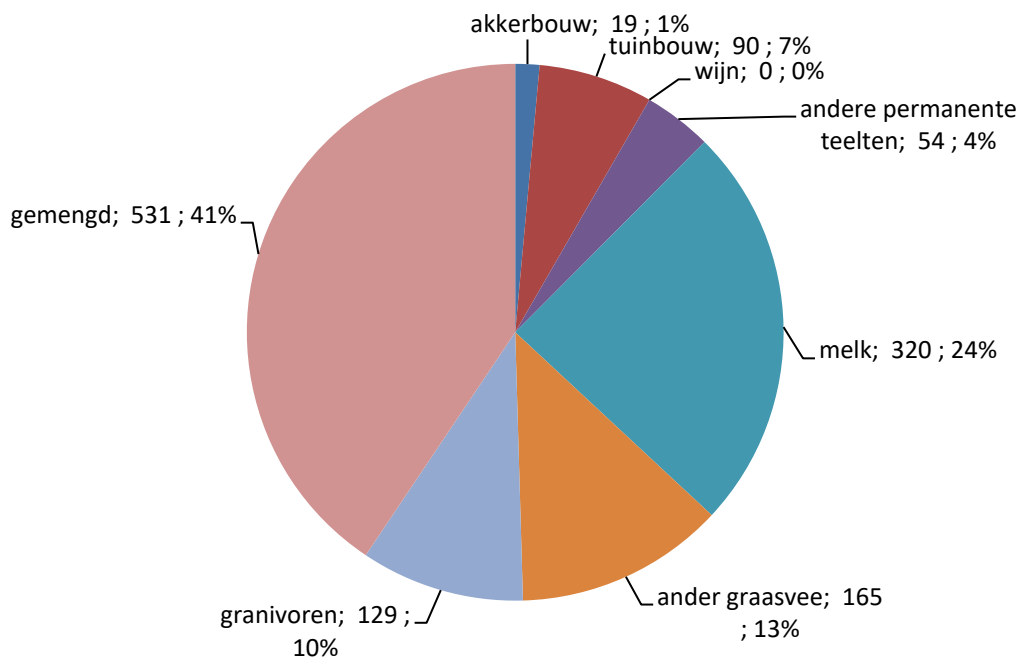
1.2.4.1 Overnamesteun voor jonge landbouwers

Voor 42 dossiers werd in 2020 de laatste schijf overnamesteun uitbetaald. Samen zijn deze dossiers goed voor meer dan 2 miljoen euro overheidssteun. Hierbij was er één biologisch bedrijf betrokken. 17% van de gesteunde landbouwers was een vrouw.

De meeste dossiers hadden betrekking op gemengde bedrijven (33%) en bedrijven met andere permanente teelten (24%). 48% van de dossiers betrof een bedrijf groter dan 50 hectare en 26% ging over een bedrijf tussen 20 en 50 hectare.

In 2020 werden er 166 nieuwe dossiers geselecteerd.

Voor 1.308 dossiers werd in 2014-2020 de laatste schijf overnamesteun uitbetaald. De meeste dossiers hadden betrekking op gemengde (40,5%) en melkveebedrijven (24,5%) (Figuur 3) en op bedrijven groter dan 50 hectare (57%) en tussen 20 en 50 hectare grootte (30%) (Figuur 4).

Figuur 3: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over de verschillende bedrijfstypes (2014-2020)

Voorbeeldproject: Buitenschoolse kinderopvang Kortemark

Het project betreft de renovatie van een oude staatsschool tot het inrichten van een polyvalent opvanggebouw, hoofdzakelijk voor de buitenschoolse kinderopvang. Dit om tegemoet te komen aan de nood van het creëren van bijkomende opvangplaatsen. In de toekomst worden er namelijk verschillende nieuwe verkavelingen uitgebouwd. De site bevindt zich in de nabije omgeving van de verschillende scholen en is ingebed in de zorgsite van het OCMW van Kortemark. Het gebouw zal ook gebruikt worden voor de lessen van de plaatselijke middelbare school en voor sessies opvoedingsondersteuning vanuit het Sociaal Huis en Huis van het Kind.

Het doel van dit project is om op een kwalitatief en pedagogisch verantwoorde manier buitenschoolse opvang in een huiselijke, rustgevende, veilige en ontwikkelingsstimulerende omgeving voor alle schoolgaande kinderen van het kleuter- en lager onderwijs bieden waarvoor er een opvangnood is. De opvang dient te gebeuren in groepsverband op een kindvriendelijke en speelse locatie. Aan de kinderen moet een open en hartelijke ruimte geboden worden waarin ze zich veilig en vertrouwd voelen.

1.2.5.2 Inrichting in functie van Natura 2000

Deze maatregel is opgedeeld in 4 submaatregelen.

- *Natuurinrichting*

De eerste oproep voor de submaatregel natuurinrichting werd in 2017 georganiseerd, in 2018 de tweede. Hierbij kregen in totaal vijf projecten goedkeuring. In 2020 werden geen nieuwe projecten goedgekeurd. Er zijn nog geen uitbetaalde projecten.

- *Natuurprojectovereenkomst*

De submaatregel natuurprojectovereenkomst ging in 2016 van start. In 2016-2017 werden twee projecten uitbetaald, goed voor 103.139 euro overheidssteun. In 2020 werden geen bijkomende projecten afgerond. 58.156 personen kunnen dankzij deze projecten genieten van de verbeterde voorzieningen. Er werden geen nieuwe projecten ingediend in 2020.

- *Uitzonderlijke eenmalige inrichtingsmaatregelen binnen erkende reservaten*

De submaatregel uitzonderlijke eenmalige inrichtingsmaatregelen binnen erkende reservaten ging in 2016 van start. In de periode 2016-2020 werden 26 projecten goedgekeurd en in 2020 werden twee projecten uitbetaald. In totaal werden drie projecten afgerond waarvan 121.412 personen kunnen genieten voor een steunbedrag van zo'n 68.000 euro.

1.2.6.2 Aanleg van een boslandbouwsysteem

In 2020 werd de aanleg van 11 hectare boslandbouw gesteund, verspreid over 10 bedrijven. Samen ontvingen deze bedrijven zo'n 25.000 euro overheidssteun.

In 2014-2020 werd de aanleg van 101 hectare boslandbouw gesteund, verspreid over 44 bedrijven.

1.2.6.3 Herbebossing

Er zijn in 2020 15 herbebossingsprojecten uitbetaald met een totaal areaal van ongeveer 22 hectare. Er zijn in 2020 geen nieuwe projecten ingediend.

Er zijn in 2014-2020 368 herbebossingsprojecten uitbetaald met een totaal areaal van bijna 490 hectare.

1.2.7 Oprichting van producentengroeperingen en –organisaties (maatregel 9)

Deze maatregel is in 2016 van start gegaan met een eerste oproep, waarna dossiers van vier PO's zijn goedgekeurd in drie verschillende sectoren: varkensvlees, zuivel en eieren. In een tweede oproep in 2019 werden drie bijkomende PO's goedgekeurd, alle drie maken zij deel uit van de rundveesector. In 2020 ontvingen zes van de zeven PO's, waarvan in totaal 581 bedrijven deel uitmaken, samen 180.000 euro overheidssteun. In 2020 werd er geen nieuwe oproep gelanceerd.

1.2.8 Agromilieu (maatregel 10)

In 2020 is er ongeveer 23,4 miljoen euro uitbetaald aan agromilieu-klimaatcontracten. Daarvan was 16,9 miljoen euro voor contracten onder prioriteit 4 en 6,5 miljoen euro voor contracten onder focusgebied 5D.

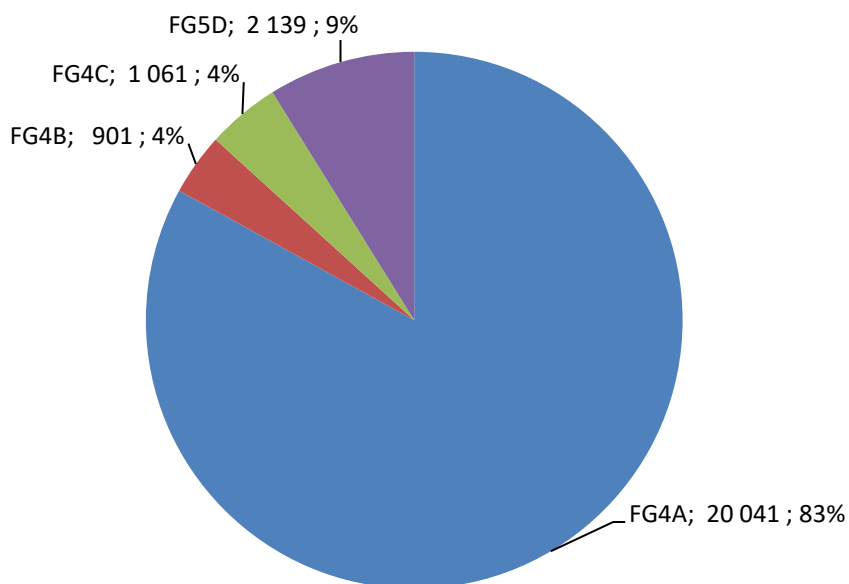
In totaal zijn er 24.142 contracten (22.003 binnen prioriteit 4 en 2.139 binnen focusgebied 5D) uitbetaald (Figuur 5), goed voor een totaal uitbetaald areaal van 36.274 hectare (waarvan 20.927 hectare onder prioriteit 4 en 15.347 hectare onder focusgebied 5D) (Figuur 6).

De **evolutie** van het uitbetaalde areaal per type agromilieu-klimaatmaatregel is weergegeven in tabel 1. In deze tabel zijn zowel de PDPO II- als de PDPO III-contracten opgenomen.erosiebestrijding.

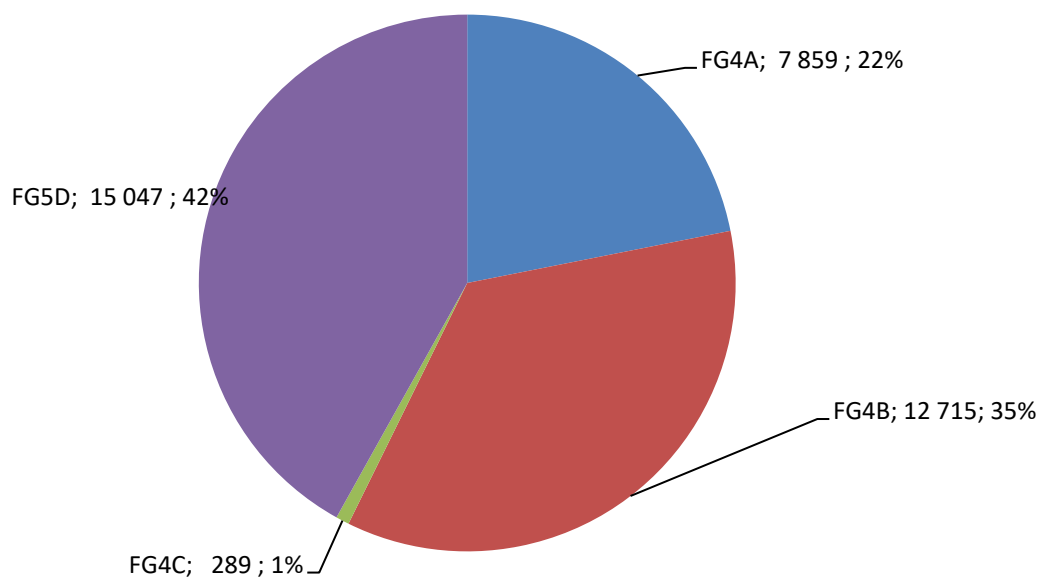
Tabel 2 Uitbetaald areaal M10 per type agromilieu-klimaatmaatregel, inclusief lasten uit verleden (ha) (2015-2020)

Uitbetalingsjaar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
soortenbescherming	711	1 642	2 019	2 685	3 215	4 201
erosiebestrijding	1 889	2 836	2 001	1 253	269	289
kleine landschapselementen	/	156	144	125	113	116
botanisch beheer	/	88	215	342	449	538
perceelranden	1 162	1 422	1 737	2 093	2 347	3 003
waterkwaliteit	16 956	16 142	3 496	4 203	3 528	3 462
fosfaatuitmijning	0	0	0	0	0	-
verminderde bemesting	0	0	0	0	0	-
vliederbloemigen	/	5 424	8 394	10 526	12 570	14 871
mechanische onkruidbestrijding	/	1 925	1 697	1 684	1 627	1 651
verwarringstechniek	8 067	7 781	7 629	7 761	7 749	7 602
behoud lokale veerassen	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt	0	-
teelt van vlas en hennep	0	144	151	150	164	176
hoogstambomen (uitdovend)	171	258	146	71	0	-
sierteelt (uitdovend)	1 210	1 171	403	145	0	-
totaal	30 166	38 990	28 031	31 036	32 030	35 909

Figuur 5: Aantal uitbetaalde contracten M10 per focusgebied, inclusief lasten uit verleden (2020)

Figuur 6: Uitbetaald areaal M10 per focusgebied (ha; procentuele verdeling), inclusief lasten uit verleden (2020)

1.2.9 Biologische landbouw (maatregel 11)

In 2020 is bijna 1,5 miljoen euro uitbetaald aan 636 bedrijven, voor een totaal areaal van 6.927 hectare. Daarvan is 1.329 hectare in omschakeling en op 5.598 hectare werd de voortzetting van biolandbouw gesteund.

1.2.10 Samenwerking (maatregel 16)

1.2.10.1 Steun voor de oprichting en werking van EIP-operationele groepen

In 2020 werden er vijf projecten volledig uitbetaald waarvan twee projecten binnen focusgebied 2A, twee binnen prioriteit 4 en één binnen focusgebied 5B. In totaal ontvingen deze projecten bijna 135.000 euro steun. In de ganse periode 2014-2020 werden er zes projecten volledig uitbetaald. De EIP-operationele groepen bestonden uit een samenwerkingen tussen onderzoeksinstellingen, landbouwers, KMO's en andere partners zoals publieke instellingen.

In 2020 werd de vijfde oproep georganiseerd, waarbij 24 operationele groepen werden geselecteerd voor financiering binnen PDPO III.

In totaal zijn er deze programmaperiode reeds 47 operationele groepen geselecteerd.

Voorbeeldproject: Sustainable weed-strip: de nieuwe zwartstrook standaard

Eén van de grootste knelpunten in de biologische kleinfruitteelt is de onkruiddruk in de permanente teelten. Mechanische onkruidbeheersing kan niet toegepast worden door de oppervlakkig wortelende planten. Het periodiek afdekken van de teeltruggen met antiworteldoeken tegen ongewenste onkruidgroei is wel een mogelijkheid. Het gebruik van antiworteldoeken werkt goed op kleine schaal, maar heeft beperkingen indien men wil opschalen. De kostprijs is hoog door de hoge arbeidsintensiteit van het systeem: het jaarlijks manueel uitrollen, vastleggen en oprollen van de doeken. Daarom ontwikkelden vier kleinfruitteelers samen met Innovatiesteunpunt en een constructeur een machine voor het automatisch plaatsen van de gronddoeken. Voor het ontwikkelen van dergelijke machine, aangepast aan de inplanting, het gewas en de teelttechniek van een kleinfruitplantage, was kennisuitwisseling tussen telers, onderzoeker en constructeur noodzakelijk. Het EIP-project leende zich hiertoe uitstekend en leidde tot een efficiënt en praktisch werkbaar resultaat. De machine wordt intussen in beurtrol door de vier kleinfruitteelers gebruikt.

1.2.10.2 Plattelandsontwikkeling door samenwerking met de stedelijke omgeving

Deze maatregel ging in 2015 van start. De oproepen worden georganiseerd door de provincies. Er zijn nog geen projecten uitbetaald. In 2020 werd geen nieuw project geselecteerd. In 2014-2020 zijn er zeven projecten goedgekeurd.

1.2.10.3 Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking (OKW samenwerking)

In 2020 werden 17 projecten uitbetaald, goed voor 1,5 miljoen euro overheidssteun. Dit brengt het totaal uitbetaalde projecten binnen deze maatregel op 29.

37 nieuwe projecten kregen goedkeuring in 2020. Dat brengt het totaal aantal goedgekeurde projecten in 2016-2020 op 113.

Voorbeeldproject: Veredeling van innovatieve gewassen

In dit pilootproject wordt een verhoging van de biodiversiteit in de (West-) Vlaamse landbouw beoogd door in te zetten op de teelt en veredeling van 2 gewassen, nl. yacon en bataat. De teelt en veredeling van deze innovatieve rassen is niet alleen gunstig voor de biodiversiteit, maar biedt tegelijk ook economische perspectieven voor de lokale landbouw. Voor de teelt en veredeling van deze gewassen is een samenwerking tussen verschillende actoren noodzakelijk en daarvoor wordt een netwerk opgestart. In het netwerk zetelen naast de Katholieke Hogeschool Vives Zuid diverse land- en tuinbouwbedrijven, hobbytelers, zorginstellingen met tuinbouwfaciliteiten, tuinbouwscholen en kennisinstellingen die ook daadwerkelijk de gewassen zullen gaan telen. Dit netwerk (1) verzorgt enerzijds de kennisopbouw en de uitwisseling van technische expertise maar (2) onderzoekt ook het potentieel en de marktkansen van yacon en bataat in West-Vlaanderen. De teelt zal immers pas ten volle mogelijk zijn als een afzet verzekerd is.

1.2.11 Risicobeheer (maatregel 17)

Maatregel 17 wordt volledig buiten PDPO geïmplementeerd en zal met Vlaamse middelen worden uitgevoerd.

1.2.12 Steun voor plaatselijke ontwikkeling in het kader van Leader (maatregel 19)

LEADER is opgedeeld in vier submaatregelen.

- *Opmaak lokale ontwikkelingsstrategieën*

De oprichting van de Plaatselijke Groepen (PG's) en de opmaak van de lokale ontwikkelingsstrategieën (LOS) gebeurde in 2015. Er zijn 12 PG's aangeduid, die samen een gebied bestrijken met een populatie van 2.146.307 inwoners. Voor de opmaak van deze LOS werd sinds 2016 niets meer uitbetaald.

- *Uitvoering lokale ontwikkelingsstrategieën*

Er zijn 56 projecten afgerond in 2020, voor een totaal subsidiebedrag van zo'n 3,7 miljoen euro. Zeven afgewerkte projecten droegen bij aan kennisoverdracht en innovatie (focusgebied 1C) en bereikten met de georganiseerde opleidingen 742 deelnemers. Twee projecten kaderden in het thema startende en rurale ondernemers en bereikten 38 bedrijven. Zes projecten droegen bij aan prioriteit 4 en vielen respectievelijk onder de thema's open ruimte vrijwaren en ontwikkelen en bodem- en waterbeheer. De 41 andere projecten kaderden in de thema's streekidentiteit, leefbare dorpen en armoede en kwetsbaarheid en droegen daarmee bij aan focusgebied 6A. In 2020 werden voor 4,5 miljoen euro nieuwe projecten geselecteerd. Van 2016 tot en met 2020 werden 205 projecten afgerond.

- *Samenwerkingsprojecten*

Er zijn nog geen uitbetaalde projecten voor deze maatregel. In 2020 werd er echter wel zo'n 9.000 euro aan voorbereidende steun uitbetaald voor de samenwerkingsprojecten. Daarnaast werd er ongeveer 330.000 euro aan overheidsmiddelen vastgelegd.

- *Werking plaatselijke groepen*

Voor de werking van de PG's (Plaatselijke Groepen) werd in 2020 geen overheidssteun uitbetaald. Er werden ook geen middelen vastgelegd.

Voorbeeldproject: De pompoenerie

In dit pilootproject wordt een verhoging van de biodiversiteit in de (West-) Vlaamse landbouw beoogd door in te zetten op de teelt en veredeling van 2 gewassen, nl. yacon en bataat. De teelt en veredeling van deze innovatieve rassen is niet alleen gunstig voor de biodiversiteit, maar biedt tegelijk ook economische perspectieven voor de lokale landbouw. Voor de teelt en veredeling van deze gewassen is een samenwerking tussen verschillende actoren noodzakelijk en daarvoor wordt een netwerk opgestart. In het netwerk zetelen naast de Katholieke Hogeschool Vives Zuid diverse land- en tuinbouwbedrijven, hobbytelers, zorginstellingen met tuinbouwfaciliteiten, tuinbouwscholen en kennisinstellingen die ook daadwerkelijk de gewassen zullen gaan telen. Dit netwerk (1) verzorgt enerzijds de kennisopbouw en de uitwisseling van technische expertise maar (2) onderzoekt ook het potentieel en de marktkansen van yacon en bataat in West-Vlaanderen. De teelt zal immers pas ten volle mogelijk zijn als een afzet verzekerd is.

Voorbeeldproject: In de ban van de rand

Op een goede wijze omgaan met randen van akkers, inclusief perceelsgrachten en laantjes, vraagt zorg van de landbouwers. Randen hebben zowel een ecologische als bedrijfswaarde maar onderhoud ligt niet voor de hand. Er zijn tal van regels en het belang van goede praktijken is niet enkel van belang in kader van duurzame bedrijfsvoering maar ook in kader van de klimaatuitdagingen. Heel dikwijls zijn randen in slechte conditie. Door het project zal in overleg met landbouwers en andere organisaties verschillende technieken worden gedemonstreerd. Er wordt geïnvesteerd in een walkantfrees en de ontwikkeling van een eenvoudig maaisysteem, die ter beschikking worden gesteld van de landbouwers, met doel het onderhoud en de opwaardering van de randen.

Het project heeft drie grote doelstellingen:

1. De landbouwers meenemen in een ruim verhaal en draagvlak creëren
2. Investeren in een walkantfrees en gemeenschappelijk inzetten
3. Eenvoudig maaientermijn.

1.3 TECHNISCHE BIJSTAND

De middelen voorzien voor technische bijstand worden besteed binnen twee onderdelen: de algemene technische bijstand en het Vlaams Ruraal Netwerk. Tabel 3 geeft een overzicht van de technische bijstandsuitgaven in 2020.

1.3.1 Algemene technische bijstand

Binnen deze maatregel kaderen uitgaven voor voorbereiding, beheer, toezicht, monitoring, evaluatie en voorlichting.

De horizontale of programmabrede technische bijstand wordt beheerd door de beheersautoriteit. In 2020 werden bijna uitsluitend personeelskosten voor beheer en monitoring van het programma betaald.

De verticale of maatregelspecifieke technische bijstand wordt beheerd door de beheersdiensten. De provincies staan in voor de uitvoering en begeleiding van de gebiedsgerichte werking en ontvangen hiervoor een financiële bijdrage.

1.3.2 Vlaams Ruraal Netwerk

In de uitvoering van het PDPO III heeft het Vlaams Ruraal Netwerk (zie ook hoofdstuk 4) als taak om de bij plattelandontwikkeling betrokken organisaties en overheidsdiensten bijeen te brengen en dit overkoepelend over de verschillende maatregelen.

De volgende taken staan hierbij centraal:

- Het faciliteren van het doorstromen van goede praktijken en projectvoorbeelden;
- Het faciliteren van thematische en analytische uitwisselingen tussen belanghebbenden in de plattelandontwikkeling, inclusief het delen en verspreiden van resultaten;
- Het verstrekken en/of faciliteren van training- en netwerkactiviteiten voor Plaatselijke Groepen (in het bijzonder rond interterritoriale en transnationale samenwerking, onderlinge samenwerking en andere samenwerkingsvormen);
- Het verzorgen en/of faciliteren van netwerkmomenten rond advies en innovatie, o.a. in samenwerking met het Vlaams EIP-netwerk;
- Het delen en verspreiden van bevindingen inzake monitoring en evaluatie van PDPO II en III;
- Het voeren van de algemene communicatie rond PDPO, in overleg met de beheerautoriteit en uitgewerkt via een communicatieplan, incl. communicatie naar een breed publiek;
- Het actief bijdragen aan de werking van het European Network for Rural Development.

De uitgaven van het Vlaams Ruraal Netwerk kaderen binnen de uitvoering van deze taken. Ook personeelskosten vallen hieronder.

Tabel 3 Overzicht uitgaven technische bijstand PDPO III (2020)

	ELFPO (euro)	Vlaams Gewest (euro)	Totale overheidssteun (euro)
Algemene technische bijstand			
1.1 voorbereiding	0	0	0
1.2 beheer	265.965	265.965	531.930
1.3 toezicht	0	0	0
1.4 monitoring en evaluatie	41.803	41.803	83.806
1.5 voorlichting en communicatie	0	0	0
1.6 controle en audit	0	0	0
Totaal algemene technische bijstand	307.768	307.768	615.536
Ruraal netwerk			
2.1 beheer	4.783	4.783	9.567
2.2 uitvoering actieplan	61.231	61.231	122.461
Totaal ruraal netwerk	66.014	66.014	132.028
ALGEMEEN TOTAAL	373.782	373.781	747.563

3 UITVOERING VAN HET EVALUATIEPLAN

De evaluatie van het PDPO III verloopt volgens het vooraf opgestelde evaluatieplan.

3.1 UITGEVOERDE EVALUATIES 2020

3.1.1 Vlaams Ruraal Netwerk. Interne evaluatie. Werkjaar 2020

In de [evaluatie](#) worden de realisaties vergeleken met de doelstellingen voor 2020. De overkoepelende thema's organisatie, communicatie en transnationale ondersteuning vormen hierbij de rode draad. Tot slot wordt er aandacht besteed aan de realisaties van het Vlaams EIP-netwerk in 2020 en worden er aandachtspunten voor de toekomst besproken. Werkpunten die uit deze evaluatie verder vloeien, worden meegenomen naar werkingsjaar 2021.

3.1.2 Voedselsituatie voor de grauwe kiekendief en het effect van beheermaatregelen in de oostelijke Leemstreek in 2017-2020

Dit [rapport](#) evalueert onder meer het effect beheermaatregelen op grauwe kiekendief en andere soorten.

Sinds de start van het soortenbeschermingsplan is de oppervlakte aan BO's sterk toegenomen, met een belangrijke toename van soortgerichte maatregelen in de prioritaire kerngebieden. Echter, broedgevallen van grauwe kiekendieven zijn in deze afgebakende gebieden vooralsnog uitgebleven. Grauwe kiekendieven worden dan ook wel waargenomen in het gebied, maar op enkele schaarse tweede kalenderjaarvogels na, blijven zij niet aanwezig in het broedseizoen.

In 2020 waren 13 van 38 broedvogelsoorten dichtheden in prioritaire kerngebieden hoger dan buiten prioritaire gebieden (maar binnen de kerngebieden). Zeven van 11 soorten, geselecteerd op een te verwachten positief effect van de BO's, hadden hogere dichtheden. Een statistische toets liet zien dat veldleeuweriken, grauwe gorzen en (niet-broedende) blauwe kiekendieven een significant hogere dichtheid hadden. Een analyse van effecten van BO's op dichtheden toont diverse positieve verbanden aan met specifieke BO's.

3.1.3 Programma voor plattelandsontwikkeling Vlaanderen 2014 – 2020 (PDPO III) – Jaarverslag 2019

Dit is het [vijfde uitvoeringsverslag over het Vlaamse plattelandsontwikkelingsprogramma PDPO III](#). In de periode 2014-2019 heeft het Vlaamse programma voor plattelandsontwikkeling PDPO III (2014-2020) al meer dan 281 miljoen euro steun uitgekeerd. Ongeveer de helft komt van het EU-budget, de andere helft van Vlaanderen. Het merendeel van het geld ging naar investeringssteun, agromilieuklimaatmaatregelen en beheerovereenkomsten. Daarna volgen steun voor opleidingen, overnamesteun voor jonge landbouwers de LEADER-projecten op het platteland. Met deze en andere maatregelen zet het PDPO III in op innovatie, duurzaamheid en het verhogen van de weerbaarheid van de landbouwsector.

FIGUREN

Figuur 1: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de verschillende bedrijfstypes (2014-2020)	11
Figuur 2: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M04 Steun aan investeringen op het landbouwbedrijf over de vijf categorieën van bedrijfsgrootte (2014-2020)	12
Figuur 3: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over de verschillende bedrijfstypes (2014-2020).....	14
Figuur 4: Absolute en procentuele verdeling van het aantal uitbetaalde dossiers M06 overnamesteun voor jonge landbouwers over vijf categorieën van bedrijfsgrootte (2014-2020).....	15
Figuur 5: Aantal uitbetaalde contracten M10 per focusgebied, inclusief lasten uit verleden (2020)	20
Figuur 6: Uitbetaald areaal M10 per focusgebied (ha; procentuele verdeling), inclusief lasten uit verleden (2020)	20

AFKORTINGEN

ANB	Agentschap Natuur en Bos
CCEP	coördinerende cel Europees plattelandsbeleid
EIP	Europees innovatie partnerschap
ELFPO	Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
GBCS	geïntegreerd beheer- en controlesysteem
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
LEADER	liaison entre actions de développement de l'économie rurale
LOS	lokale ontwikkelingsstrategie
OKW	omgevingskwaliteit
PDPO	Programmadocument voor Plattelandsontwikkeling
PG	plaatselijke groep
PO	producentenorganisatie
POP	plattelandsontwikkelingsprogramma
UC	uitvoeringscomité
VRN	Vlaams Ruraal Netwerk
VTE	voltijdsequivalent

- Focusgebied 4b: het verbeteren van het waterbeheer, met inbegrip van het beheer van meststoffen en bestrijdingsmiddelen;
- Focusgebied 4c: het voorkomen van bodemerosie en het verbeteren van bodembeheer;

Prioriteit 5: bevordering van het efficiënte gebruik van hulpbronnen en steun voor de omslag naar een koolstofarme en klimaatbestendige economie in de landbouw-, de voedings- en de bosbouwsector, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 5a: het bevorderen van een efficiënter watergebruik door de landbouwsector;
- Focusgebied 5b: het bevorderen van een efficiënter energiegebruik in de landbouw- en de voedselverwerkingssector;
- Focusgebied 5c: het faciliteren van de levering en het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, van bijproducten, en afvalmateriaal en van residuen en andere non-food-grondstoffen ten bate van de bio-economie;
- Focusgebied 5d: het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen en ammoniak door de landbouw;
- Focusgebied 5e: het bevorderen van koolstofbehoud en -vastlegging in de landbouw- en de bosbouwsector;

Prioriteit 6: bevordering van sociale inclusie, armoedebestrijding en economische ontwikkeling in plattelandsgebieden, met bijzondere aandacht voor:

- Focusgebied 6a: het faciliteren van diversificatie, creatie en ontwikkeling van kleine ondernemingen, alsook van werkgelegenheid;
- Focusgebied 6b: het stimuleren van plaatselijke ontwikkeling in plattelandsgebieden;
- Focusgebied 6c: het verbeteren van de toegankelijkheid, het gebruik en de kwaliteit van informatie- en communicatietechnologieën (ICT) in plattelandsgebieden.